

KADAR SE VOJAK RESI IZ UJETNISTVA in dobi potem priložnost priti k svoji družini, je to zanj nedvomno največji užitek. Eden izmed njih, ki ga je doživel, je Lt. James F. Schildt iz New Yorka. Bil je ujetnik v Nemčiji, a ruska armada ga je osvobodila zato z drugimi, ni pa mu mogla pomagati, da bi takoj odpotoval. Pa se je vozil kot je že nanesla priložnost v Moskvo, od tam so ga poslali v Odeso in z nje pa je šel na ameriško ladjo, ki ga je pripeljala k družini v New York.

Volitve v Finski bile zmaga za mir in demokracijo

BARON MANNERHEIM DOIGRAL. VAINO TANNER NAPRAVIL SOCIAL-DEMOKRATSKI STRANKI MNOGO ŠKODE. — POLITIKA SOVRAŠTVA DO RUSIJE BILA PORAŽENA, A NE POKONČANA

Finska je bila v tej vojni prava dežela v Evropi, ki je imela volitve poslancev v svoj državni zbor. Poročevalci ameriškega časopisa pravijo, da so bile svobodne, in da so se vrstile po demokratičnih pravilih.

Vlada v Moskvi za prijateljske
odnose s Finsko

Volitve na Finskem so bile značilne zato, ker je to poražena dežela in ji je mir Moskva narekovala. To bi lahko pomenilo povečanje sovraštva do Rusije, toda finsko ljudstvo se je v teh volitvah spriajaznilo z resnico, da se mali deželi ne izplača živeti v sovraštvu z veliko, mogočno sosedo.

Finci imajo veliko vzroka mrzeti Rusijo, toda pri tem so pozabili, da tisto, kar oni sovražijo, je bila carska Rusija, dokim jim je Sovjetska unija dala neodvisnost. Toda ko se je Finska v tem procesu spremenila kmalu po prejšnji vojni v reakcionarno državo in so finski fašisti pospravili s komunisti z bojem na nož, v katerem je bilo poklanjeni tudi veliko socialistov, so v Moskvi zaključili, da s to deželo nekega dne obračunajo.

Finska je v primeri s Sovjetsko unijo sicer zelo majhna dežela, a leži na takem kraju, ki je za Rusijo izredno strategičen. Rusija pod carji je to po svoje razumela in si Finsko podjarmila. A Finci, ki so svobodoljuben narod in zelo kulturni ob enem, so si znali celo pod carji izvajati več svobode kot pa so jo Rusi imeli.

Ko je carizem padel, so se Finci oklicali za neodvisno državo in Lenin jim je priznal. Ruski revolucionarji vseh levicarskih struj so simpatizirali in sodelovali v borbi proti carizmu. A po proglašenju neodvisnosti Finske se je dogodilo, da je zašla v sovraštvu še veliko bolj proti "komunizmu" kot pa je bila kdaj proti carski vladi.

Zmagovalec, ki mora popustiti

Finska reakcija je bila v takratni borbi zmagovalka. Nji na čelu je bil baron Mannerheim, ki je maršal finske armade. Ko je bila Rusija še pod carji, je bil aristokrat častnik v carski armadi. Vzgojen reakcionarno, se je zbal boljševiške revolucije toliko, da je bil

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Finska slovi za demokratično
deželo

Ko je končno ruska armada res udarila vanjo, je imela Finska na svoji strani simpatije vsega demokratičnega sveta. A izkazalo se je, da je imela vladova v Moskvi vzrok za svoj nastop proti nji, ker ji je ogražal Leningrad in njeno obrežje.

WAUKEGAN, ILL.

Dramski odsek kluba št. 1 JSZ vprizori pod pokroviteljstvom waukeganske relifne akcije za Jugoslavijo dramo "No rec" v nedelji 1. aprila v SND. Pričetek spored ob 2. Petje, govori. Vstopnina \$1.

Ves prebiteit v pomoč bednim v Jugoslaviji.

Po lanskih predsedniških volitvah je Roosevelt izjavil, da kar ta dežela za svojo čimprejšnjo zmago posebno potrebuje, e postavo, s katero bo lahko petdeset do šestdeset milijoni delavci razpolagala tako, kar z vojaki. Kamar ti je ukazano, tam greš, hoče nočeš.

Kongresu je takrat sporočil — na veliko razočaranje tistih voditeljev unij CIO in AFL, da so storili v volilni kampanji zanj vse, kar so zmogli, da je takozvani labor draft skrajno nujen.

AFL ne soglaša, ne CIO, razen kar je komunistov v njemu. Najbolj ognjevitno piše

proti prisilnemu uposlevanju delavcev teknik železničarskih bratovščin "Labor" in Washingtonu, ki je tudi najbolj razširjen in najbolj upoštevan delavski list v tej deželi.

Vse preiskave doslej so dokazale, da privatne kompanije, ki žanjejo vojna naročila, misljijo samo na profite. Založile so se z delavci, ki jih sicer ne potrebujejo toliko, a vladu plačuje račun in potem še dolocene odstotke takozvane provizije po vrhu, a vladni "inspektorji" pa se puste rajše gostiti kot da bi nadzirali.

Rooseveltova zahtevo za "draftanje" delavcev je po-

slanska zbornica sicer sprejela, a segat, ki je v nekaterih rečeh bolj liberalen, je ni hotel odobriti v originalni obliki. Minuli teden pa je senatni in kongresni odsrek vendarle skrpučal nekaj skupaj, kar ni zmaga za nikogar, razen madež na delavstvo.

Kajti ot skupnega kongresnega odseka sprejeti načrt še vedno pomeni, "delaj, pojdi v vojno, ali pa v ječo". Ako bi to zadelo parazite, ki žanjejo milijone, ne da bi delali zanje, bi bilo pošteno. Ni pa sedaj, ko samo na delavce gledajo, kakor zmerom. Po sprejetem sporazumu bodo delavci "zamrznjeni" kjer so. Službo bodo smeli me-

njati le z dovoljenjem iz najvišjega urada. In če jim bo ukazano iti tu ali tja — onim, ki so vojaške starosti, bodo morali ubogati, ali pa plačati deset tisoč dolarjev kazni in iti v zapor. Ali je to kaj drugače, kakor pod Hitlerjem? Kdo pa bo delavec dobil \$10,000? Harold Laski ima prav. Zed. države potrebuje mogočno socialistično stranko, kajti politika, kakršno je v lansi volilni kampanji vodil politični odbor CIO, ne pomni veliko. Agitirati le za "delavske prijatelje" namesto za zastopnike delavcev je za delavsko gibanje nezmisel. Morda se bodo unijski voditelji saj iz svojih sedanjih skušenj kaj naučili.

Kdo bo preskrbel delavcem delo, ko bo konec vojne?

AMERIŠKA LEGIJA ZAHTEVA, DA SE PO VOJNI DA PRVO PRIMOŽNOST ZAPOSЛИTVE VOJNIM VETERANEOM. — CIO DELUJE ZA ZAPOSЛИTVE VSEH DELAVEV, ENAKO TUDI AFL — A KAKO?

Nekje blizu Chicaga je moderno tovarniško poslopje, ki je stato par milijonov dolarjev. V njemu je delalo več kot dva tisoč delavcev. Sedaj je na tistih fabrikah napis, da so naprodaj, ali v najem.

Vseeno, kolektiva je znašala 15 odstotkov več v namen pomognih akcij, kot pa le prej.

Na prvem mestu je ruski relif, ki je najboljše organiziran. Izmed jugoslovenskih pomožnih akcij prednjači United Yugoslav Relief Fund, ki je prejel lani samo iz prispevkov v Community and War Chest nad \$700,000. Ta ustanova, ki je bila, in je morda še, pod Fotičevim vplivom, pomaga v glavnem jugoslovenskim vojnem ujetnikom v Nemčiji, beguncem v Egiptu, v Švici in tudi v Ljubljano je lani s posredovanjem mednarodnega Rdečega kriza poslala mnogo zdravil in zdravniških instrumentov.

Sedanja glavna kampanja za jugoslovenski relif vodi WRF-ASSD.

Predsednikov (vladni) relifni urad želi, da bi se relifne akcije zdruiže, namesto vključevanje druge druge, posebno, ker pri tem od vsakega prispevane dolarja za relif ostane več za upravne in propagandne stroške in le kar ostane, se pošlje tja za relif, pri čemer so novi upravni stroški.

Sovjetska unija bo s časoma priznana od vseh

Se v pričetku tega leta je bilo okrog dvajset dežel na svetu, ki s Sovjetsko unijo bodisi niso hoteli imeti diplomatskih stikov, ali pa ona ne z njimi.

Večinoma so med njimi take, ki so imelo odnosaje s Hitlerjem in Mussolinijem, ne pa z USSR. Sedaj, ko Hitler izgublja in Mussolini pa je že zatonjen, čeprav še na fronti, se pogosto približujejo resnici, da je dobro, če ne ignorirajo tako velike dežele, čeprav je bila namreco reči, da kompanija nima toliko in toliko stroškov, ker jih res ima. A po vojni te vladne zaslombe ne bo več in začel se bo konkurenčni boj. Nakup-

• Nadaljevanje na 5. strani.)

Kaj je svoboda tiska, je odvisno, kako si jo kdo razлага in kdo si

V Sovjetski uniji je bila nedavno ameriška delegacija par časniki, eden ali dva profesorja žurnalistike iz ameriških vsečelišč in nekaj spremjevalcev. Sli so tja, da sovjetsko vlado pridobe za svobodno izmenjanje novic in dogodkov, in za izmenjanje člankov ne da bi po njih cenzura mazala.

Pravijo, da so se posvetovanja med to depacacijo in sovjetskimi časniki krogovi vršila prijateljsko in da so se skončala v "obojestransko zadovoljnost."

To ne bo držalo, ker "svobodo" tiska kontrolira bodisi vlade ali pa privatni interesi.

V Sovjetski Uniji je tisk pod kontrolo vlade. Svoboden je le toliko, kolikor mu ona dovoljuje. Uredniki sovjetskega časopisa so naučeni pisati po navodilih. Svoje vlade nikoli ne kritizirajo, pa čeprav bi to čestokrat zaslužila.

Ameriški tisk lahko vlado kritizira kolikor hoče, posebno tisti, kar ga je v posesti največjih bogatašev. Multimilijonar Robert McCormick lahko udriha po "new dealu" in ščuva v vojno z Rusijo kolikor se mu poljubi. On ima popolno "svobodo tiska."

V Zed. državah imamo posebno v tej vojni zares pravico svobodno pisati. Ampak vso to svobodo kapitalizem kontrolira. In v kapitalističnem tisku je samo toliko svobode, kolikor posedujoči sloji smatrajo, da jo v njemu lahko dajo ne da bi prišli v nevarnost za svoje privilegije.

V tej deželi je svoboda tiska zares le, ako imaš milijone, da lahko časopise izdajaš, in to ti je omogočeno, ako pišeš v interesu privilegijev. Če ne, ne dobi oglasov. Tisto ameriško časopisje, ki ga masa zares čita, je posest velebankirjev in časniki sindikatov. Pravijo, da večino ameriškega dnevnega časopisa kontrolira kakih osemdeset bogatašev in banke. Kar je drugega tiska, lahko teh 80 bankirjev, kapitalistov ali kar že so v milijonarski družbi, svobodno kritizira, ampak koliko to zadeže, pa pokazujejo skušnje. Šele, kadar se bodo unijski voditelji s odločili za odločno socialistično delavsko politiko, bomo dobili ali saj lahko govorili o svobodnem tisku tudi v tej deželi.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Čemu toliko prizadevanj za pobotanje med Vatikanom in Kremlinom?

Ko je šel predsednik Roosevelt na sestanek s Churchillom in Stalinom v Jalto, je vzel s sabo tudi newyorskog katoliškega politikanta Edwarda J. Flynnja, ki je bil predsednik demokratske stranke. Torej je on v ameriški politični javnosti važna oseba.

A vendar se je javnost čudila, češ, le čemu jemati neuradnega politika na konferenco, na kateri ne bo ničesar pomenil!

Pa so ljudje kmalu uganili.

Roosevelt bi rad, da se pobota Vatikan in Kremlin, ali drugače povedano, papež Pij XII. in maršal Josef Stalin.

Čemu je Roosevelt toliko na tem, da se muči zblizati Moskvo z Vatikanom?

Mnogim je to nerazumljivo. Med njimi n. pr. zvezi protestantskih cerkv v tej deželi, ki so na svoji zadnji konferenci izjavile, da ne zapadejo, čemu toliko laskanja s strani zvezne vlade katoliški cerkv, ko je vendar ločitev cerkve od države trajica te deželi! In to obojno v dobro! Zakaj torej Roosevelt priznava katoliški cerkev "za nekaj več" in ima pri papežu že več let svojega posebnega poslanika v osebi Myrona C. Taylorja, ki je v ameriški javnosti znan kot bivši glavnik jeklärskega trusta?

Bodisi, da je Roosevelt, ki po veri ni katoličan, osebno nakanjon katoliški hierarhiji v tej deželi, v kateri ima precej osebnih prijateljev, ali pa se je zavzel po kdove kakšnih nagibih in motivih obvarovati to sredstvo mednarodne reakcije tudi ko bo mir sklenjen in se bo staro moralu rušiti na pritisk novega sveta, dejstvo je, da ima papež v Rooseveltu močnega prijatelja.

Rooseveltova naklonjenost Vatikanu mnogi njegovi kritiki in tudi prijatelji tolmačijo z njegovo povezanostjo s političnimi mašinami demokratske stranke v tistih mestih, ki jih kontrolirajo irski katoliški politiki in poleg njih italijanski, nemški in poljski. Roosevelt pod vplivom newyorskog nadškofa Spellmana morda tudi verjame, da je Vatikan ena največjih trdnjav bodočega miru, pa je dobro, ako smo z njim v prijateljskih stikih.

Kakor v prejšnji vojni, tako je tudi v sedanji Vatikan s svojo politiko na napaci strani. A v prejšnjem je imel saj to prednost, da sta bili med zmagovitimi velesilami dve katoliški državi. Vrh tega so takrat tudi katoliške neutralne dežele precej pomene, med njimi n. pr. Španija, ki je v sedanji vojni vsled Hitlerjevega zatona in Mussolinijevega skrahiranja prišla ob ves vpliv. Iz katoliških političnih krogov je bilo angleški in ameriški vladni lansko jesen skoro naravnost svetovanja, da katoliška cerkev na prihodnji mirovni konferenci mora biti zastopana, bodisi s papeževim državnim tajnikom, ali pa posredno skozi Španijo, ki jo voda ljubljene cerkev general Franco.

V sedanji vojni je bil Pacelli, ali sedaj kot papež Pij XII., prva leta, in pa še predno se je vojna pričela, z Mussolinijem, Hitlerjem in Francom in z njimi vred klical krščanstvo v križarsko vojno proti "komunizmu". Njegov vpliv v tej takrat zmagovalni tovarišiji je bil velik. Ampak ko se je kolo vojne sreče pri Stalingradu zaobrnilo, in pa v Afriki, v Grčiji itd., je šel nadškof Spellman spet na diplomatično misijo v Rim, Madrid, Barcelono in v Katalonijo v Pariz.

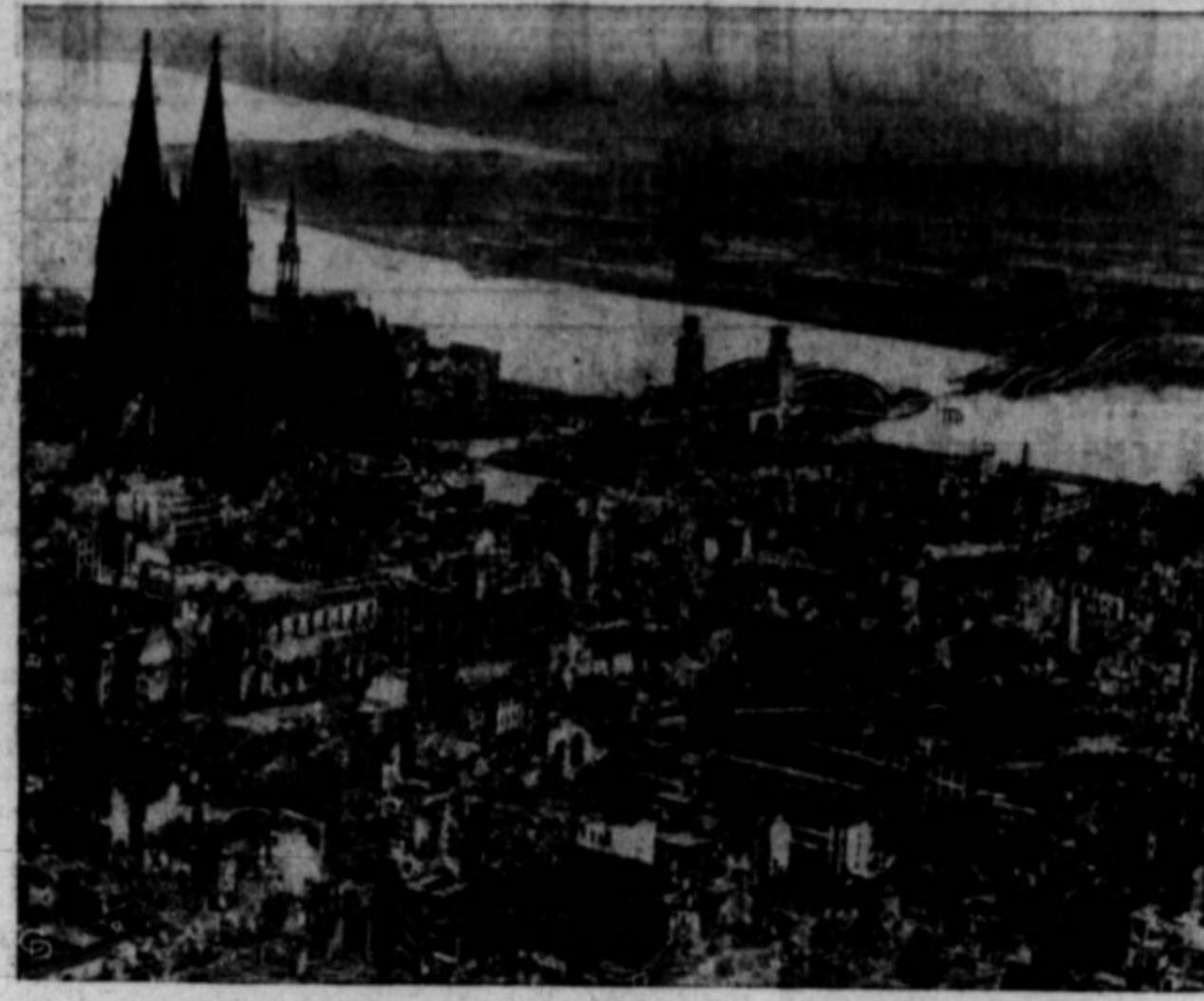
Kako je zmeščetar, se bo iz vedelo kdaj pozneje. Kajti tisti, ki sedaj vedo, molče. A posledica tiste njegove poti je bila, da je italijanski kralj Mussolinija zavrgel in v povračilo pa si je ohranil s pomočjo angleške in ameriške vlade svoj prestol. V to "poravnavo" je pristala potem tudi sovjetska vlada.

Ampak tudi če je bila Italija izvlečena iz vojne po takih kupčicah kot jo razlagajo kritiki Vatikana, si sveta stolica s tem ni veliko pridobila, kajti Italija ne bo na prihodnji mirovni konferenci pomenila nič drugega kot poraženo delo. In v Italiji so sedaj glavni gospodarji Angleži, ki so Vatikanu mnogo manj naklonjeni kot pa mu je Roosevelt s krdelom svojih politikov, ki kontrolirajo katoliške glasovne v ameriških velemestih.

Vseeno, Edward J. Flynn je bil dne 22. marca pri papežu kot poseben Rooseveltov zaupnik celo uro. Še več ur pa se je posvetoval z ameriškim veleposlanikom v Rimu Aleksandrom C. Kirkom in z Rooseveltovim osebnim poslanikom pri papežu Myronom C. Taylorjem. Na poti na Jalto je Flynn z Rooseveltom veliko govoril. Ko so s konferenco tam skončali, je šel Roosevelt v Sredozemje, Flynn pa v Moskvo.

"Čemu si ga poslal tja?" so vprašali Roosevelta časnikarji povsod, kjer jih je hotel sprejeti. Odgovoril jim je, da je Flynn vzel s sabo zgolj iz osebnega prijateljstva, in pot v Moskvo mu je preskrbel, ker ga Sovjetska unija zanima. A zanikal je, da ima Flynnova misija kak uraden značaj. A vendar vsi vedo, da ga je vzel s sabo edino zato, da bi premestil to dosedaj največje vrzel v zavezniški strategiji — spor med Vatikanom in Kremlinom. Se vselej, kadar so bili odnosnici med poljsko zamejno vlado v Londonu in Moskvo najbolj napeti, je romal kak vodilni poljski general ali pa minister k papežu Piju XII., kar je v diplomaciji pomenilo, da se gre med katoliško politično cerkvijo in Moskvo v poostrobitvenih intrig.

Roosevelt bi rad že zaradi pritiska ameriških političnih katoličanov, ki sovražijo Rusijo veliko bolj kakšig pa Hitlerja, oziroma samo njo, pripravil papeža in Stalina v spravo. Potem katoliški politični hujščaki ne bodo imeli opore v Vatikanu in jih

KOLIN SLOVI POSEBNO VSLED SVOJE KATEDRALE, ki je ena izmed najlepših na svetu in zgodovinska ob enem. Ampak važnost Kolina za Nemce ni radi te cerkve, pač pa vsled tega, ker je Kolon ogromen nemški industrijski center in ob enem mestu plovbe po Reni. Zato je bila izguba Kolina za nacistično armado zares več kot velika izguba. Na sliki je viden tudi most, ki so ga nacijsi na svojem umiku porušili.

KATKA ZUPANČIĆ:

IVERI

Cvetna nedelja ...

Dokler me ni zaneslo izpod rojstne strehe, sem se čudila, zakaj pravijo ponekod svetno-nedeljskim 'žegnom' butara. No, ko sem pozneje imela priliko videti 'butare', se nisem več čudila. Zakaj bile so v pravem momentu besede butare.

Bilo je pred kapiteljsko cerkvijo v Novem mestu, ko so se od vseh strani zgrinjali taklike na tesno povezani koščki zelenega gozda in se počasi pomikali in rinili skozi cerkvena vrata, ki so bila zanje jedva dovolj visoka.

Deckov, ki so ta zelena bremsna nosili, skoro ni bilo videti, tembolj se je pa slisalo njihovo sopiranje. Vse skupaj je bilo predvsem smeso mučno.

Pri nas v Beli krajini je zastopalo, da si je dekle priskrbelo oljčno vejico, tri vrbove šibice — take z mačicami strelnega gozda in se počasi pomikali in rinili skozi cerkvena vrata, ki so bila zanje jedva dovolj visoka.

Chicago, Ill. — Ta kolona je tako zaostala, dasi je v njih veliko poročati. N. pr. o obiskovalcih. Bivši naš tajnik Frank Sodnik, ki je sedaj v mornarici, je bil na dopustu in se večkrat oglasil tu v uradu in v klubu. Emil Hrast je prišel na obisk v Washingtona.

Vrh tega so bili tu mnogi drugi obiskovalci, izmed katerih se so podpisali le Josephine Klarich iz Detroitja, Mrs. A. Naprudnik, Julia Bogatay in Berchie Naprudnik od istotam, John in Anna Filipič iz Clevelandca, Emil Hrast je prišel na obisk iz Washingtona.

Ali ker se niso bili žene, niso meni datr bršljana. Nasprotno, čuvati so ga morale kot zenico svojega očesa. Zgubiti ga, je pomnil skoro toliko, kakor zgušči deklisko čast. In zato so skrbno pazile na vrhu, je bilo za šopek okrasna dovolj.

Lepo jih je bilo videti, ko so s temi šopki ponosno korakale k fari in so fantiči nagajivo klicali za njimi: "Zena, daj mi obršljena . . ."

Ali ker se niso bili žene, niso meni datr bršljana. Nasprotno, čuvati so ga morale kot zenico svojega očesa. Zgubiti ga, je pomnil skoro toliko, kakor zgušči deklisko čast. In zato so skrbno pazile na vrhu, je bilo za šopek okrasna dovolj.

Vendar se je semintja primejilo, da so fantje kakšen 'žegen' osmuknili. Bršljan so si vtaknili za klobuk, sibje pa smeje vrnili jeznenemu dekletu.

Tistih dob ni pač nihče slušil, kakšna črna bodočnost se pripravlja. Nihče ni slutil, kaj bo slovenskemu ljudstvu in vsem Jugoslovjanom prinesla cvetna nedelja leta 1941.

Cetrta obletnica te cvetne nedelje je tu. Ali smo se kdaj prav resno zamislili v položaj naših tamošnjih ljudi? Ali vemo, kaj se pravi stradati štiri dolga leta? Kako je biti štiri leta napolnag in bos in morda blezstrehe? Štiri leta živeti dan in noč v smrtni nevarnosti?

Ali si skušamo kdaj prav živo predstavljati razmere, v katerih žive otroci? Ali se kdaj do-

ure, je zabava trajala do jutra. In ljudi pa kolikor jih je moglo v naše prostore.

Naš prvi sosed je John Martinjak. Ločijo nas od njega dve prazni loti, ki sta Centrov last. Ima veliko stanovanje, menda šest ali osem sob, ki pa mu ostajajo prazne druga za drugo. Hčere se ženijo, sin je bil odšel v trgovsko mornarico in se spet pripravlja kam na odhod. Nedavno pa mu je odšla hčerka Sophie, ki je graduantka iz Michael Reese bolnišnice, oziroma iz šole za bolničarke, v Beverly Hills, Calif., kjer bo nadaljevala svoj bolničarski poklic. Uposlena je kot bolničarska pričak. Upoznena je bila s pričakom na vzhodu ali jugovzhodu, na Poljskem ali v Sleziji, na Bavarskem ali v Avstriji. Nekateri teh predelov so sedaj bojišča. Skoro vsak Nemec danes ve, da kmalu ne bo nikjer na Nemškem več nobenega varnega kotička, toda vsak Nemec tu di domnevna, da bodo razlike v enem ali drugem delu Nemčije velike in važne. Industrijači, ki ima tovarno na primer v Gubenu, Kottbusu ali drugje, so se precej ča prenese domove na zahod v meni magnati pa bodo skušali držati star red in najbrže dobili pri tem podporo zahodnih sil. To utegne torej privesti v Nemčijo do različnih gospodarskih sistemov, enega na vzhodu in drugega na zahodu.

V nemških takozvanih višjih krogih imamo torej zdaj pred seboj nekakšen narobe "Drang nach Osten". Prej si je vsak premožnejši Nemec prizadeval uti v trgovskem mornaricu na vzhodu ali jugovzhodu, na Poljskem ali v Sleziji, na Bavarskem ali v Avstriji. Nekateri teh predelov so sedaj bojišča. Skoro vsak Nemec danes ve, da kmalu ne bo nikjer na Nemškem več nobenega varnega kotička, toda vsak Nemec tu di domnevna, da bodo razlike v enem ali drugem delu Nemčije velike in važne. Industrijači, ki ima tovarno na primer v Gubenu, Kottbusu ali drugje, so se precej ča prenese domove na zahod v meni magnati pa bodo skušali držati star red in najbrže dobili pri tem podporo zahodnih sil. To utegne torej privesti v Nemčijo do različnih gospodarskih sistemov, enega na vzhodu in drugega na zahodu.

Nemški listi nimajo mnogo prostora za oglase, toda tudi kar je najti v teh časopisih, nam priča o tem, da skušajo posnetniki zemljišč in tovarne na vzhodu že precej ča prenese domove na zahod v meni magnati pa bodo skušali držati star red in najbrže dobili pri tem podporo zahodnih sil. To utegne torej privesti v Nemčijo do različnih gospodarskih sistemov, enega na vzhodu in drugega na zahodu.

"Norec"

Zadnje opozorilo na prireditev, ki se bo vršila 1. aprila v SND

Cikačani se pripravljam, da bodo "Norca" dobro igrali in mi pa glejmo, da bomo dvorano napolnili. Pred igro nastopita dva govornika in sicer: Joško Ovin in ga. Mray Mrnjec. Oba sta Cikačana. Joško bo govoril slovensko, ga. Mrnjec pa hravtško. Oba sta ognjevita govornika in iskrena prijetnika nove Jugoslavije v osvobodilne fronte. Program bo s petjem ameriški himne otvorila naša domača pevka Dorothy A. Judich. Dorothy nastopi tudi na programu s par pesmi. Miss Edith Tews, omenjena učiteljica, jo spremlja na piano.

Nekaj se sliši, da bo veliko rojakov prišlo iz sosednjih mest. Z veseljem vas že vnašrej pozdravljamo. Poskrbeli bomo, da ne boste ne žejni ne ačni. Naše vrie članice SANSA so že na delu, pripravljenega bo izvolj na pod zode.

Opozoriti vas moramo le še, da ne pozabite na prvega aprila, to bo na Velikonočno nedeljo. Program se začne točno ob 2. uri popoldne. Vrata bodo odprtih ob 1. uri. Vstopnina za osobo je \$1. Igra in ves program se vrši v Slovenskem narodnem domu, 424—10th St. Ves čisti prebitek te prireditev bo za naše brate in sestre v domovini.

Odbor.

Naročite si Ameriški družinski koledar 1945. Stane \$1.25.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da je gospodom kot Rev. Gabrovšek, za demokracijo v Jugoslaviji šele sedaj takoj hudo, ni pa jih bilo takrat, ko so pod kraljevo diktaturo vladali Slovenijo po tiranskih metodah, to mi nikakor ne gre v glavo! Morda pa si demokracijo razlagajo le kot ščit za privilegije, ki so jih imeli v Sloveniji, a sedaj pa jih bodo izgubili.

Kaj bo z Nemčijo, ko bo poražena in kako jo bodo zmagovali sile uredile?

Poraziti Nemčijo je silno naporno, krvavo težko delo. A kaj storiti z njo, ko se poda, je za zaveznike tudi zelo trd, pač sporeni oreh.

Govoriti o demokraciji je eno. Toda kakšen ekonomski sistem naj se neguje v Nemčiji, ko se sedanjem zruši?

In kako ravnati z Nemci? Porocevalec Donald Bell, ki piše za časniško agencijo ONA, je napisal o tem vprašanju sledenči članek:

Težave okupacije bodo najbrže mnogo večje v zapadni Nemčiji kot v onem delu, katerega bodo zasedle ruske čete. Na vzhodu najbrže ne bo mogoče preprečiti izmenjave prebivalstva, kajti to preseljevanje se je v precejšnji meri že pričelo.

Nemški listi nimajo mnogo prostora za oglase, toda tudi kar je najti v teh časopisih, nam priča o tem, da skušajo posnetniki zemljišč in tovarne na vzhodu že precej ča prenese domove na zahod v meni magnati pa bodo skušali držati star red in najbrže dobili pri tem podporo zahodnih sil. Ljudstvo, ki bo prepričeno svetovne privratnikom.

Sovjetska Rusija najbrže ne bo niti podpirala socializma na nemških tleh, niti dajala pobude privratnikom. Ljudstvo, ki bo prepričeno svetovne privratnikom.

POVESTNI DEL

Vladimir Levstik:

Oblodovci

(Nadaljevanje.)

"Sodnik in njegova družba so ga menda razvili po Ljubljani, da je neozdravljiv... Pred temi tedni je prišla upokojitev."

Zastrmela, se je skozi okno in senca mrke bodočnosti ji je lebla na ves obraz. "Edina počenja," je vzdihnila čez minuto, odgovarjaje na vprašanje, ki ga nisem zadal, "edina rešitev zanj bi bil takojšnji beg iz tega nesrečnega kraja: beg v zdravilišče, ako bi imel vsaj tamkaj mir pred ljudmi. Toda s čim? Svojih knjig ne more napisati; s tem je propal poslednji up. Sironaka sva. Se bogatih prijateljev nimava, da bi jih prosila..."

Njen pogled se je vrnil k meni, žareč od jalovega očitka, ki je najhujša bol takih gremnih minut:

"Zakaj nisi bogat! Da imas milijon, na golih kolenih bi te prosila za tisto pest tisočakov. Vrgel bi jih predme in Ivan bi bil otet! In moja sreča bi še si jala kedaj na tem svetu..."

Bilo je kakor blazna prošnja: stori čudež in pomagaj! A že je ugasnilo. Težke solze so curkom planile iz njenih oči.

"Vse je izgubljeno!" je zaplaka, krčevito pritisnje roke na obraz. "Rešitev ni več in vse je izgubljeno... Saj ga vidite, kakšen je! Ali ste slišali, kaj obeta? 'Konec!' — to besedo ponavlja že teden dni. Nekaj stršnega se pripravlja v njegovih glavi. Bojim se, tako silno se bojim..."

O, kakšna brezna so zevala pred mojim duhom, ko sem poslušal te bedne besede!

Toda nesrečna je zdajci odskočila v stransko sobico. Iz veže je vstopil profesor, držeč v rokah steklenico, v kateri je pljuskalo nekaj zelenega...

V.

"Na, piju," je dejal, nalivaje kozarec; iz ust mu je dišalo po žganju. "Boljšega nimam. Ne bo?" To reksi je zvrnil sam, ne

da bi čakal mojega odgovora. Ko je postavil kozarec na mizo, sem vedel, da mu roka trepeče. Ali se je mar dotorej zapil?

"Eh, tako je, Senica, vidiš," je zamrmral po kratkem, mučen premolk. "In to, kar ti vidiš, še davno ni... Ne, ne!" je vzrojil sredi stavka, zavračajoč ugovor, ki mi bogne ni bil na umu. "Ni res! Ni res, da bi gorovila iz mene bolezen. Ni res, da bi valil krivdo na nedolžne ljude! Ti ne veš ti ne veš..."

Pritiskal si je pesti na prsi, kako bi hotel izčeti iz njih dovolj vseobjemno besedo.

"Ubožec!" sem vzkliknil od srca. "Daj, povej mi vse. Vidim, da se gode vnebovpriječe stvari."

"Ce bi bile samo vnebovpriječe!" je srdito nadaljeval profesor. "Žalibog so več od tegi. Blazne so. Ali sem jaz ob pamet in se mi vse to blede, ali pa so Oblodovci hudobni norci in vse kraj ena sama strahovita blaznica... Takrat sem te prekljinjal," je povzel brez prehoda, "ker sem mislil, da si jih nalač posal. Zdaj vem, da bi se lotili vsakogar, kdor bi poizkušal živeti brez njih."

"Lahko si mislim."

"Ne moreš si misliti!" je vzrojil. "Ti si ravnušen kakor klada in zdrav kakor bik, a kakšen sem jaz prisel v to nesrečno hišo? Tak, kakršnega me je izpljunila granatna jama: strti, ves iznemogel, ves ubog! Mara je bila poslednje, kar mi je ostalo iz moje zdrave prošlosti: prišla sva semkaj, da bi vsaj skupaj poginila, ako se skupaj ne rešiva... Takrat je bilo še vse mogoče. Potreboval sem le miru, ničesar drugega ne. Miru za zdravilo, za poslednjo možno rešitev, Bože moj... Ako si moreš predstaviti, kako hlepri raničec v Sahari po kapljih hladne vode, tedaj veš, kako sem jaz koprnel po samoti. Tukaj sem jo našel in vse je bilo dobro, dokler me niso iztaknili. Moje misli so se urejale, volja

se je vračala, jel sem pripravljen gradivo za svoje delo. Tisti dan, ko bi ga končal, bi šele mogla upati, da si kako urediva bodočnost," je zamrmral s turbovnim glasom. Ni mu bilo treba pripomniti, da je šel up proti vodi!

"Žalibog je prej napočil dan,

AMERIŠKI UJETNIKI nekje na Pacifiku so morali na ukaz Japoncev na gornji način prenašati svoje ranjene tovariše v bližnjo japonsko bolnišnico.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

se razlezli po mojem ubogem življenju!... Tedaj sem izpregovoril naravnost, obzirno, ali vendar. In kaj se je zgodilo? Vsa vojska je pritisnila name, prav kakor kmečke babniece na kašljati, razodenite, ali ljubite svojo ženo! — in tako dalje... To je bilo dan potem, ko si ti odpotovai. Tisti dan, brate, mi je palo pero iz roke. Ko so odšli, ni bilo v moji glavi nobene misli več razen strahu, da se ne bi vrnili, prav kakor po turškim najezdzu..."

Nalil si je nov kozarec pelinovca, izpil ga, mlasnili z ustnicami ter nadaljeval, vznemirjen po blodeč z očmi po kotih:

"In res so se vrnili... Prihajali so sleherni dan; se opravljali so se, kadar kdo ni utegnil, češ, vem, da ste me pogrešili! Prvi čas sem se nekako zatajeval; omikan človek, saj veš, je nerad surov z ljudmi, dokler še veruje v čudež, ki naj bi mu pomagal... Toda Oblodovci so raznesli glas na vse strani, tako da so jela pritiskati tudi druga zjala. Hodili so me gledati kakor šimpanza v menežariji: 'Ona, spoznali bi vas radi! — Zakaj, Krič božji, sem vpraševal; kaj sem vam storil? — Kar tak... Slišali smo, da ste izumili perpetuum mobile.' Ali pa celo: 'Čuh smo, da ste blazni; kakor vidimo, imate še nekaj pameti. Potolažite se saj bo bolje...' Take živine sem kajpaki z vratil po nosu; a stvar se je razvedela in za vsakim je prilomil nastrednik, ki ga je mikalo poizkusiti: kako mečem ljudi čez prag. Naš človek, prijatelj, hrepeni po brci kakor jelen po bistri studenčni; vse svoje življenje išče dobrotnika, ki bi mu jo dal, in če jo dobri, je dopolnjen misterij njegove duše!"

Udaril se je po glavi in skrnil z zobmi. Poznalo se je, da govori s čedalje večjim gnevom; zato sem ga prosil, najrajski prestane, ako ga ti spomini zelo razburjajo.

"Spomini?" je zavpil. "Kaki spomini? To niso spomini, ampak prokleta resničnost, ki jo bo videl še danes na svoje lastne oči. Ali ti mar preseda? O, le poslušaj do kraja; spoznaj, kaj me jaše in tepe, grize in vrati in že! Poslušaj, čeprav ne vem, zakaj pripovedujem vse to človeku brez srca."

Minuto nato se je spet umiril in nadaljeval s tisto cudno izpremenljivostjo razpoloženja, ki me je presenetila že od kraja:

"Vsako minuto sem si belil glavo, česa iščejo te stenice? Ali mar ne čutijo, da jih ljubim kakor črva v hruški? Da se ne spomnijo! Da ne izprevidijo!

Prihajalo jih je toliko, da kljukne nišem videl od njihovih rok. Podili so me do mojih knjig, bezali me iz postelje, lovili me po gozdu; enkrat so me obkolili v treh skupinah, da ne bi odnesel peta... Groza me je obhajala, ko sem ugibal, kaj bo. Treba jih je bilo osvestiti. A kako? Kdor prvi dan ne najde prave besede, jo izreče kasneje tem bolj težko; šele obup mu razvezže jezik, ko je zdavnaj prepozno... Jel sem jih po ovinkih dopovedovali, kako strašno se mi mudi z delom in kako neznanško me nateza vsaka nepotrebitna družba ljudi. Kaj misliš, koliko je zaledlo? Nitri na um jim ni prišlo, da bi utegnili biti komu nepotrebni! Bili so, z eno besedo, moji angeli varuh; sam Bog jih je poslal na svet, da bi me očuval podivjanja. In se prihajali še bolj vneto in so ostajali še delj. Kakor šurkusi so

jega 40-letnega delovanja lažnemu delom Ohio. Prvi, ki se je oglasil od tam je Joseph Snay (Bridgeport). Poslal je 3 in pol naročnine in 7 trgovskih oglasov za Majski glas. Njemu je sledil John Vitez (Barton), ki je poslal eno naročnino. Tam okrog je bil tudi Tone Zornik iz zapadne Penne in opravil svoje agitacijsko delo. Toda o njemu več ko pride na vrsto.

Frank Klun, Chisholm, Minn., je bil tu na Sansovi seji, vzel seboj še dva koledarja in pustil \$1 tiskovnemu skladu.

Martin Judnich, Waukegan, Ill., je poslal 2 naročnini, 2 pozdravna in 10 trgovskih oglasov za Majski glas.

Anton Shular, Arma, Kans., je poslal nadaljnje dve naročnini in pa \$6.50, ki sta jih prispevala v tiskovni sklad s Chas. Vorino (Edison, Kans.). Pravi, da razume naše potežkoče z Majskim glasom in je pripravljen, da bodo znali naročniki to upoštevati, ako ne bi slučajno Majski glas izšel po načrtu, kot smo si ga zasnovali.

John Teran, Ely, Minn., je poslal dve naročnini. Tudi on opisuje potežkoče, ki se mu stavljajo na pot. Je pa križ; teh se nujker ne zmanjka.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., drži naše naročnike v redu v svoji naselbini, le s pisanjem je grozno skop. Načvečkrat opravi s par besedami. Pri agitaciji se udejstvuje tudi Tone Udovič.

Oba skupaj, upam, bosta naredila dober uspeh tudi s pozdravnimi in trgovskimi oglasi za Majski glas.

John Kosin, Girard, O., je poslal 4 naročnino. Tudi on je podoben lasalskemu Zevniku, kar se pisanya tiče. Po navadi provizije ne omenja, kar pomeni, da se vse skupaj zabeleži kot naročnino. Pa bi človek včasih red veljal kaka daljša poročila od njih.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., je prav pridno na delu pri zbiranju oglasov za Majski glas. Do 22. marca je poslal že 16 trgovskih in 20 pozdravnih. Glede prodaje koledarja omenja, da je v zvezi s tiskom, gredo kvišku, in mi jim moramo slediti radi ali neradi. Toda klub vsem zaprekam je on pridno na delu. Do dne, ko je bila ta kolona v delu je poslal še 23 trgovskih in 13 pozdravnih oglasov.

John Krebel je poslal 4 naročnino. On zdaj dela v tovarni kar po 10 ur na dan, pa mu bo težko toliko storiti v agitaciji kot je doslej. Se bo treba pa drugim malo bolj poprijeti agitacije za list. Posebno zdaj, ko obhaja svojo 40-letnico, pričakujemo vsestranskega sodelovanja vseh, ki se zavedajo njegovega poslanstva. Felix Štrumbel je naročil še 5 koledarjev, poslal svojo naročnino in \$5.65 v tiskovni sklad.

Naša bivša Čikažanka Kathy Horvat, N. Y., se nas je to pot spomnila z obnovo svoje naročnine in priložila dve novi in zraven poslala tudi svoje članske prispevke za klub št. 1 JSZ.

Pravi, da bo z agitacijo nadaljeval, rada bi pa videla, da bi se tudi drugi zastopniki in naročniki malo bolj pobrigali za pridobivanje novih naročnikov.

Ako bi se vsi poprijeli tega dela, bi Proletarec ob zaključku svo-

da so mu pri tem delu pomagali Jože Radelj, Kristina Podjavorek in Helena Ambrozich. Vsem skupaj hvala za sodelovanje tudi od naše strani.

Alois Ocepek, Barberton, O., tajnik društva št. 48 SNPJ, je naročil 25 iztisov Majskega glasa in se dva koledarja.

Slučaj je spet nanesel, da se ta kolona zaključuje s Frankom Remitem, Rock Springs, Wyo. Bil je zadnji, ki se je zglašil pred njenim zaključkom. Poslal je novice za prodanih 15 koledarjev. "Provizijo pa denite tja kjer bolj potrebujete", je omenil v pismu. Hvala zanjo, priatelj Remet, šla je v tiskovni sklad. Se ena novica je od tam in ta je, da se društvo "Trdnjava" št. 10 SNPJ, spet pridružilo Prosvetni matici.

K tej ustanovi so se to leto pridružili še sledeča društva: št. 42 SNPJ, Sheboygan, Wis.; št. 153 SNPJ, Youngstown, O., in "Slovenski dom" št. 6 SDZ Euclid, Ohio.

Ko sem že vse lepo zaključil, pa mi pismeno prinese pismo od s. Edwarda Tomšiča, Walserburg, Colo., v katerem pravi: "Mislim, da ne boš bud, ker se oglašam s tem." Poslal je namreč 8 pozdravnih oglasov za Majski glas. Ne "hud", pač pa vesel sem bil tega. Le se se oglaši na ta način, pa na kakšnega novega naročnika ne pozbabi!

Vračanje poslanikov v Beograd

Turški poslanik, ki je zastopal svojo vlado pri jugoslovanski ubežni vladi v Kairu, je dobil in Ankare navodilo, da naj se preseli v Beograd, kjer sedaj funkcioniра nova, razširjena jugoslovanska vlada na svojih lastnih tleh. Mnogo drugih vlad pa je poslalo svoje poslanike v Beograd že meseca marca.

Koliko Židov je v Evropi?

Direktor združene židovske pomočne akcije dr. Joseph Schwartz pravi, da je izmed 6 milijonov Židov, ki so živelii v Evropi pred vojno, ostalo v nji samo še kakoli pol milijon. Židom se je posrecilo pobegniti, drugi pa so učinili.

Trinerjevo grenko vino rabijo tisočeri -- poskusite ga še vi

Neki medicinski pisatelj je omenil: "Želodec je kakor avtomobil; odvisno je kako skrbite zanj. Oba imata omejeno hitrost, katere se ne sme prekritis. Pokvarjen želodec je radi slabe oskrbe lastnika." Zato je zanesljivo in lahko odvajjalno sredstvo potrebno v vsaki hiši. Na tisoče v tisoči ljudi v Zed. državah in Kanadi že '58 let uživa Trinerjevo grenko vino. Ako vi še niste med njimi, ga poskusite. Nove primes, vitamini B-1, vam zboljšajo apetit.

Rabite ga po navodilih na steklenici. Dobite ga v vseh lekarjih, ako ne, pišite ponj naravnost na Joseph Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago 8, Illinois.

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠCINE IN SLOVENŠCINE STA

ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

Don Juan se je dne 22. marca proti diktatorju Francu Javiju oglasil. Posvaril ga je, naj neha sedeti na hrbtu španskega naroda, naj se umakne, ako noče druge civilne vojne in vlado pa prepusti monarhistom, namreč don Juanu, ki je sin bivšega španskega kralja, pokojnega Alfonza, in pretendent za španski prestol.

Angleška diplomacija si veliko prizadeva, da bi Španija spet postala monarhija. Špansko ljudstvo je sicer noče, toda kdo v današnjih časih "demokracije" na ljudstvo sploh še kaj prida porajta!

Španija bi bila še zmerom republika in v tej vojni od vsega začetka na zavezniki strani, ake je ne bi bile pod krinko lažne "nevralnosti" in politike "neumešavanja" izdāle tri demokratične velesile, med njimi v prvi vrsti angleška vlada, v drugi predsednik Roosevelt s proglašom "nevralnosti". Zed. držav in v tretji francoska vlada, ki pa je republikancem v Španiji vendarle saj nekoliko pomagala (na skrivaj), angleška in ameriška vlada pa prav nič.

Diktator Franco se je v prvih letih vojne ustil skoro tako bahovo kakor Mussolini in preroval, da so zaveznikom urešete. Ta Franco zdaj čuti, da je prisel na krmilo ne samo s posmokojo Hitlerjeve in Mussolini-jeve intervencije ter vatikan-ske propagande, ampak tudi po zaslugu "nevralnosti" Londona, Washingtona in Pariza. V tisti "nevralnosti" so namreč zala-gali z muncijem in drugim materijalom firerja v Berlinu in dučajo v Rimu in Vatikan z denarjem, le za španske republike niso imeli nitičesar, namreč vsled "neumešavanja" jim nismo smeli poslati niti ene puške. Je dobro, da sedaj, ko se don Juan javno prizadeva priti na Francovo mesto, ne pozabimo tistih dogodkov.

Churchill je v enem svojih nedavnih govorov omenil tudi Španijo, češ, da je Angliji prav tako malo potrebna, kakor Italija. Ampak Španija ji je. Od kar so zavezniki stopili Francu na prste, da Hitlerja z materijalom ne sme več zala-gati, gre do španske rude večinoma v Anglijo. In sadje ter kar še druga-ge ima za izvoz. Naravno, da angleški toriji Španijo potrebujejo in da so delovali in delujejo sedaj v nji za tako vlado, ki bo po njihinem kopitu. Don Juan, ki se Španiji ponuja za kralja, ve, da se mu ambicija uresniči edino, ako ga podpreta angleška in ameriška vlada. "Iz dobro poučenih virov" trdijo, da sta obe zanje in tudi Pij XII. že tega izredno vesel. Kajti ne gre se jim za demokracijo v

kratko stranko, namesto da si pod plaščem večine obdrži stranke, ki so krive, da je Rumunija vzliz svojemu bogastvu revna dežela in ljudstvo pa kulturno zaostalo toliko kot le še malokje v Evropi.

Komunist Lucretiu Patrasca nu je v sedanji rumunski vladi justični minister. Dne 17. marca je odločil, da se rumunskih industrialcev in bankirjev ne bo "preganjal", čeprav so pomagali Nemčiji. In pomagali so jih vši rumunski bogataši. Ako jih bi rumunska vlada hotela tirati na zatožno klop kot vojne kriminalce, bi jim zločin zla-hka dokazala, zapleniti jim bi morala njihina bogastva in jih dati državi. A to bi bil "komunizem", ki pa ga London in Washington nikakor ne dovolita. Tako je torej komunistični justični minister v Rumuniji rešil stari sistem, kar je za ljudske koriste slino slabo, a v soglasju s politiko angleške in ameriške vlade. In komunistični vodja Ercoli v Italiji pa ima poleg angleške vlade največ zasluge, da je savojska dinastija še na svojem mestu.

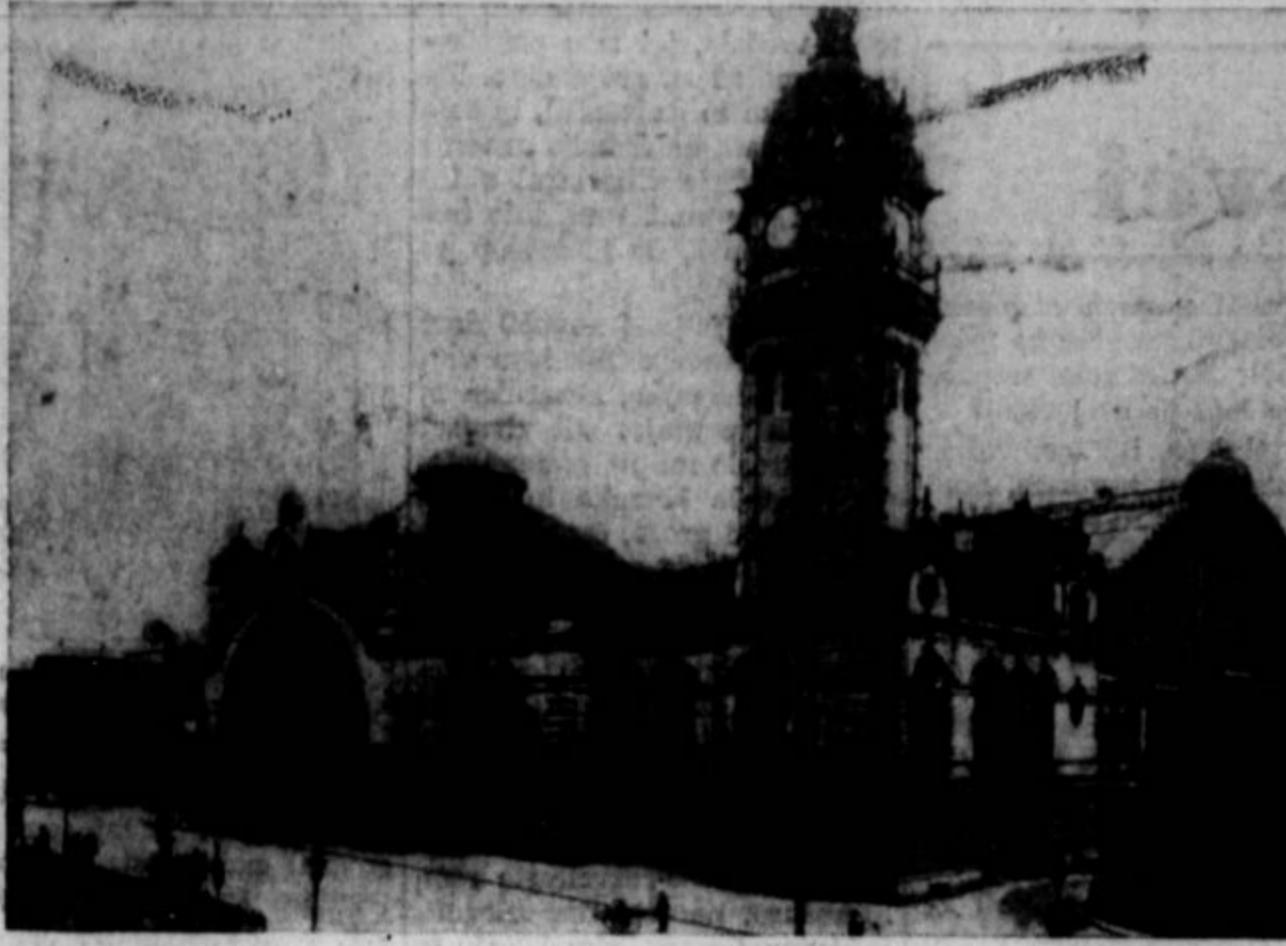
Richard Mowrer poroča v čikaških Daily News z dne 19. marca iz Rima o grofu Giovanniju Perdicariju, ki v Italiji širi nauk, da je bil fašizem odrešitev zanj in se bo moral v svoje lastno dobro spet zateci v fašizem. Mowrer pravi, da grof Perdicari tega ne pripevuje izza rešete v ječi, ampak svobodno v "najboljši" (bogataški) italijanski družbi, v kateri so ameriški in angleški višji častniki in diplomati redni gostje. Na eni takih večerink je Američanom dejal: "Bili ste veliki osli, ker sta se pustili zavlecit v to vojno." Ko je Italija napovedala po japonskem napadu na Pearl Harbor Zed. državam vojno, je bil grof Giovanni Perdicari v Zed. državah v urejeval list "Voci D'Italia", ki ga je financirala Mussolinijeva vlada.

Grof je bil aretiran, prebrskali so njegov propagandni material, a namesto da bi ga zaprli, so ga skupno z italijanskimi diplomati deportirali v Italijo. Mowrer pravi, da se temu grupu tudi pod zavezniško okupacijo prav dobro godi, se norčuje iz naših vojnih naporov in oznanja, da bosta ameriška in angleška vlada fašizem še navdušeno podpirale, ker sta obe proti "komunizmu". Fašizem je po meniju tega aristokrata edino sredstvo, ki lahko zajezi socialno revoluciono v Evropi. Gre se torej med privilegiji in bedno, brezpravno maso. Grof Perdicari to dobro ve in prav tako tisti angleški in ameriški častniki, ki jih gosti. Med gospodo in maso v Italiji je silen prepad. Oficirji se med maso ne počutijo dobro. Je raztrgana, pravijo, da tudi umazana in ignorantna. A med italijanskim gospodom pa se počutijo "kakor doma".

Zurnalista Boris Žihelj je angleškim in ameriškim poročevalcem v Beogradu dejal, da je miselnost jugoslovanskega ljudstva vojna povsem predrugačila. Na svoje pobegle voditelje ne da nič. Zaupa pa tistim, ki so ostali doma in organizirali boj proti okupatorjem in kvizilom. In zaslužo za to organiziranje si laste v prvi vrsti komunisti. A Žihelj tolmači, da bodoča Jugoslavija ne bo komunistična v ruskem pomenu besede, pač pa si ohranja načelo privatne svojine in vlasti bo demokratična. Ker bo vzliz vsemi veliko bogastva, posebno prirodnega, podržavljenega, bo torej bodoča Jugoslavija socialno demokratična. Pri New Leadrnu tega gotovo ne verjamemo, a v Jugoslaviji je veliko ljudi, ki zares delujejo za zgraditev Jugoslavije na demokratičnem in socialističnem temelju.

V NEDELJO 29. APRILA BO PRIREDBA V KORIST STARE DOMOVINE

Chicago, Ill. — Pisma za oglaševanje programno knjižico in vstopnice so bila pošljana na vse slovenske društva v Chicagu in okolici, za katere smo imeli naslove v korist prireditve, katera se bo vrnila v pomoč našim ljudem v starri domovini. Ta velavažna priredba se bo vrnila v nedeljo 29. aprila, v Češki dvorani na 1838 W. 18th St. Pričetek programa bo ob 3. popoldne. Celokupni odbor je mnenja, da bo pot se bo točnost tudi upoštevala. Na občinstvo pa apeliramo, da pride v dvorano pred tretjo uro in sledi celotnemu programu. Kot je že dosedaj razvidno od priglašenih, ki bo-

GLAVNI KOLODVOR V KOLINU. kakrišen je bil, predno ga niso porušili zavezniki letalci. Sedaj je v posesti zaveznike okupacijske armade. Kolin je bil eno največjih železniških križišč v Nemčiji.

vednih ljudi, kateri bi bili pravljeni sodelovati, kadar se gre za dobrodelno ali narodno stvar.

Zenska društva so priredila Bingo party. Čisti dobiček je šel za fante vojake in za reveže v starem kraju. Uspeh je bil dober. Prav lepa hvala našim zavednim ženskam. Prihodnja prireditve skupnih društv bo 29. aprila. Kot izgleda, je to prireditve med tukajšnjimi Slovenci veliko zanimanja, in bodo ena največjih prireditve, kar smo jih še kdaj imeli. Ves čisti dobiček je namenjen za takojšnjo pomoč v Jugoslaviji. Dolžnost vsakega Slovence v Chicago in okolici je, da se te prireditve udeleži. Kdor ne pomaga sedaj je zelo slab Slovenec in nima sreca za trpeči narod. Program bo zelo bogat in bo pravočasno naznjanen v vseh slovenskih listih. Vstopnice lahko dobite pri vseh društvenih tajnikih in članih podružnic SANSA in JPO-SS. Vsi oglasi za programno knjižico morajo biti v rokah podpisane ali pa tajnika do 5. aprila.

Ako je mogoče, da katera ženska speče v prid te prireditve potico ali krofe, ali daruje kakko drugo stvar, se ji že vnaprej zahvaljujem. Prepričan sem, da ako bomo vši sodelovali, bomo lahko ponosni na uspeh prireditve in bomo lahko z mirno vestjo rekli, da smo storili vse, kar je bilo v naši moči, da olajšamo vsaj nekaj gorja, skozi katerega gre ubogi jugoslovanski narod.

Ako imate še kaj stare oblike, prinesite jo se ta mesec na Wolcott St. in Cermak Rd., da jo nam bo mogoče takoj poslati v New York. Vsem tistim, kateri kupujejo vojne bonde, darujemo lakote v njihovi rojstnici domovini Jugoslaviji. Z eno besedo, bondov ne kupujejo; kadar je zbiranje za Community Fund ali Rdeči križ, nimajo nikdar denarja. Nikdar ne darujejo za reveže v starem kraju in niti kos stare oblike ne morejo darovati za te siromake. Tudi tem Veselo veliko noč, ako jo lahko imajo.

Cikaška društva se dobro zavajajo svoje naloge in z veliko večino vrše svojo dolžnost, kateri imajo do naše domovine Amerike in do rojakov v Jugoslaviji. V novembra 1944 so imela skupno prireditve za Američki rdeči križ, katera je prav dobro izpadla. Jaz se na tem mestu prav iskreno zahvaljam pevskim zborom in posameznim umetnikom, kateri so sodelovali pri programu, vsem delavcem, posebno pa še Johnu Gottliebu, kateri je kot tajnik imel največ dela. Delavcem mislim, da ni potreba z imeni nujavati, ker jih vsi dobro poznate. To so ljudje, kateri delajo pri vsaki prireditvi in niso nikdar preveč zaposleni ali utrujeni, da bi ne pomagali, kadar se gre za dobro stvar. Čast jim! Le škoda, da nimamo več za-

Keep Your Red
Cross at His Side

RESNICA O OSVOBODILNI FRONTI V SLOVENIJI

(Tone Fajfar, tajnik Krščanskih obrtnih zadrug v Sloveniji in član predsedništva Antifašističnega večja narodne osvoboditve Jugoslavije, je bil delegat na delavski konferenci v Londonu februarja tega leta. Ob tej priliki je za cerkvene kroge v Veliki Britaniji napisal to vino izjavo. Izgledo so, da bo Fajfar v kratkom v Ameriki in bo imel priliko osebno povedati resnice o položaju v Sloveniji.)

Mirko G. Kuhel, tajnik SANSA.)

Napisal TONE FAJFAR

Poslano iz urada SANSA

Odkritje in spoznanje resnice, ki bi moralata na podlagi našega verskega razumevanja biti zrcalo večne božje resnice, je predmet, za katerega se mora jugoslovansko ljudstvo težko boriti na mednarodnem pozornišču. Več let je moralato preiti predno je resnica o pravem položaju naše domovine mogla prodrijeti v siri svet — resnica, ki je razglašila vse laži onih, ki so skušali obdržati vsakega in posebno zapadne demokratične dežele pod vplivom svojih sebičnih interesov. Medtem, ko je zadnje čase svet spoznal resnico o velikih vojaških in političnih uspehih jugoslovenskega osvobodilnega gibanja, pa opazamo, da ostajajo še nekatere vprašanja, ki niso bila rešena. Nekaj nezupanja napram novi Jugoslaviji še vedno trdovratno obstaja v zapadnem katoliškem svetu; nedvomno ga povzročajo drugi vzroki — vsled dejstva, da stališče, ki ga zavzema velika večina jugoslovenskih katoličanov napram narodnemu osvobodilnemu gibanju, in vloga, ki jo igrajo v Osvobodilni fronti katoličani, še nista zadostno poznana.

Skrb za zmago resnice in pa želja pomagati k pravemu razumevanju vseh vprašanj, ki se tičajo nove Jugoslavije, me nagnjela, da podam to kratko pojasnilo o stališču večine katoličanov naše domovine.

Po zaslužni nasprotni propagandi so katoličani v zapadnem delu sveta pod vtisom, da osvobodilno gibanje v Jugoslaviji reprezentira popolnoma komunistični razvoj, kateri postopa samostojno z vsemi drugimi ideoleskimi skupinami in ogroža svobodo krščanskega, verskega in kulturnega življenja in razvoja.

Pravi položaj se bo najlažejočenil, če vzamemo za zgled bližnjo mi domovino Slovenijo, ki je pozvana za eno najbolj katoliških dežel Centralne Evrope, in brez vsakega dvoma je iz kulturnega vidika najbolj razviti del Jugoslavije. Od prvega začetka našega narodnega odporja sem sodeloval v vodilni vlogi pri Osvobodilni fronti slovenskega naroda, kot predstavnik organiziranih katoliških delavcev, in danes sem član najvišjege organa naše Narodne oblasti. Znane so mi vse podrobnosti o celiem razvoju sodelovanja med katoličani in Osvobodilno fronto, torej lahko predložim najbolj bistvene podatke.

Razpad Jugoslavije je spremjal razpad politične stranke, ki si je dotele prisvajala monopol nad (politično) aktivnostjo katoličanov, in to je — Slovenska ljudska stranka; ta stranka je izgubila pravico do katoliškega imena vsled svojega sodelovanja z diktatorskimi in fašizmu naklonjenimi vladami stare Jugoslavije. Odklanjala je demokratična načela, katera dovoljujejo osebno svobodo, ki je za krščanski smisel absolutno potrebna, in se je oprijela načelom nasilja diktature, ki so od pravega krščanskega duha tako oddaljena. Nekateri voditelji stranke so pobegnili v inozemstvo, medtem ko so drugi vstopili v službo fašističnih in nacističnih napadajcev.

Ze prve dni okupacije so se stali zastopniki Krščanskih delavcev, komunistov, demokratičnih narodnjakov in kulturnih delavcev v Ljubljani, prestolnici Slovenije, in ustavili Osvobodilno fronto, ki je v kratkom zbrala okrog sebe veliko večino Slovencev brez ozira na njihovo prejšnjo politično in ideološko razdelitev.

Krščanski delavci, demokratična katoliška inteligencija, kakor tudi veliko število vseučiliščnih dijakov in najširše struje katoliškega prebivalstva so pristopile k Osvobodilni fronti. Slovenski katoličani so tudi takoj prevzeli precej najvažnejših

mest v Osvobodilni fronti, v politični kot vojaški organizaciji. Kasneje, ko smo ustanovili skupne jugoslovenske reprezentativne odbore, so slovenski katoličani zopet dobili precej najvažnejših pozicij. Edvard Kocbek je danes minister za pouk pri Narodnem odboru osvobojenja Jugoslavije ali pri provizorični vladi. (V novi vladi, ki je bila po zaključku konference v Jalti sestavljena dne 6. marca, je Kocbek minister za Slovenijo. Op. prevajalec.)

Kaj je bil nagib nas, slovenskih katoličanov, da smo se odločili zavzeti tako aktivnost v osvobodilni borbi? Gnala nas je predvsem naša demokratična zavest, ki je našla najmočnejši odmev med vrstami krščanskih delavcev in je ostala močna sila tudi med širšimi krogi katoliškega prebivalstva, in to vpliv dejstvu, da so mnogi blivši katoliški voditelji zavrgli vsa demokratična načela in so se oprijeli fašističnih navad.

Naš drugi nagib je bil krščanski duh, ki nas je vodil v borbi za zmago osnovnih pravic in cloveške osebnosti.

Naš tretji nagib je bila naša narodna zavest, tisti občutek, ki je prirojen narodnjakom vseh narodov.

Ti osnovni nagibi so nam pomagali olajšati težave, ki bi drugače znale izvati nasprotovanje za soudeležbo katoličanov v Osvobodilni fronti z ljudmi nekatoliškega prepričanja, posebno s komunisti. Osvobodilna fronta je osvojila načelo popolne svobode prepričanja, svobode vere in verskih aktivnosti.

Ta princip je bil postavljen takoj od začetka in se je izkazal tudi pravilen v svojem praktičnem izvajanju. Tekom vse borbe, ki traja do malega štirih leta, nismo katoličani pri osvobodilnem gibanju izkušili nobenega vmešavanja pri urešnjenju tega načela od strani naših komunističnih sloborev.

Dasi ni obstajal najmanjši vzrok za bojanzen pred sodelovanjem s komunisti v večini vitalnih vprašanj, ki so se tikala našega naroda, se je vseeno pojavil sovražen odpor napram osvobodilnemu gibanju med delom katoličanov in duhovščine — nastop, katerega so hoteli pojasnjevati z argumenti o veri, rekoč, da osvobodilno gibanje ogroža vero in cerkev, ker uključuje tudi komuniste. Ti argumenti so bili popolnoma brez podlage, sò pa služili kot spremno pripravljeni kranki za doseganje političnih in strankarskih namenov. To je bilo storjeno, ker je Osvobodilna fronta elektrizirala množice slovenskega naroda, ki je vider v njej urešnjenje svojih demokratičnih teženj in rešitev ljudstva pred uničenjem, ki jim je načelno, če vzamemo za zgled bližnjo mi domovino Slovenijo, ki je pozvana za eno najbolj katoliških dežel Centralne Evrope, in brez vsakega dvoma je iz kulturnega vidika najbolj razviti del Jugoslavije. Od prvega začetka našega narodnega odporja sem sodeloval v vodilni vlogi pri Osvobodilni fronti slovenskega naroda, kot predstavnik organiziranih katoliških delavcev, in danes sem član najvišjege organa naše Narodne oblasti. Znane so mi vse podrobnosti o celiem razvoju sodelovanja med katoličani in Osvobodilno fronto, torej lahko predložim najbolj bistvene podatke.

Razpad Jugoslavije je spremjal razpad politične stranke, ki si je dotele prisvajala monopol nad (politično) aktivnostjo katoličanov, in to je — Slovenska ljudska stranka; ta stranka je izgubila pravico do katoliškega imena vsled svojega sodelovanja z diktatorskimi in fašizmu naklonjenimi vladami stare Jugoslavije. Odklanjala je demokratična načela, katera dovoljujejo osebno svobodo, ki je za krščanski smisel absolutno potrebna, in se je oprijela načelom nasilja diktature, ki so od pravega krščanskega duha tako oddaljena. Nekateri voditelji stranke so pobegnili v inozemstvo, medtem ko so drugi vstopili v službo fašističnih in nacističnih napadajcev.

Mussolinijevih slik je še precej v Italiji, toda z njih so odstranili šipe, da si ljudje krapajo razbita okna z njimi.

Poročeni vojaki ne soglašajo s sugestijo, da bi poslali tudi njihove neveste v vojno službo za njimi. Morda se jim zdi kar spriznajno z resnico, da je njihov krik zaman. V bodoči Jugoslaviji bodo krmarički taki ljudje, ki so se preiskusili v borbi za njeno osvoboditev in ki so v socialnih vprašanjih voditelji ljudstva in realisti. Tisti, ki v poznavanju vsega tega ne sežajo niti do mačkovih brk, bodo in so že puščeni ob strani.

Roosevelt je potoval 5,500 milij daleč k Stalini in riskiral življenje, kot ga vsakdo, ki potuje z take razdalje. Verjemite, da ako bi bil Stalin v resnicu takata "zverina", bi Roosevelt gotovo rajše ostal doma pri gorke peči, namesto da je odšel sredi zime na tako pot. Yes, na milijone zapeljanih ljudi Rusijo še vedno sovraži, mnogi zato, ker Rusi "ne verujejo v Boga". A meni se zdi, da Bog veruje v

Salamska čikaška (slovenska) ofenziva proti Stalini in Titu me je tako razburila, da sem napisal pet strani pisemskoga papirja kritike v veri, da ne bo nikdar zagledala bele dne. Potem sem šel spati. Ko sem se prebudil, sem stvar še ruski narod. — John Chamazar.

MESTO NEUSS blizu Düsseldorfa v Nemčiji (ob Reni) je tudi napol v razvalinah. Okupirala ga je ameriška armada.

Volitve na Finskem bile zmaga za mir in demokracijo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

on eden prvih, ki je podvzel fašistično kontrarevolucijo. Kri v tem boju med Finci je tekla v potokih, a Mannerheimova go-spodujoča klika je zmagal, ker je imela orožje in pa zaslombu vseh dežel na svetu, kajti takrat so bile še vse uverjene, da je potreben podprt pri pogorkoli, ki ruskemu boljševizmu izpodkopava tla.

Vzelo je priljčno časa, predno je Finska, ki je slovela za demokratično deželo, spet postala demokratična. V svetovni javnosti si je napravila znova ugled, posebno v Zed. državah. A baron Mannerheim je ostal na svojem mestu vpliva. Sovjetski špijoni so zlahka dognali, da ga oblegajo nemški špijoni in spletarji proti Rusiji z vsemi, ki so ji riasprotni.

Ta aristokrat je postal v tej vojni predsednik finske republike in bil je on, ki je odobril mirovno pogodbo s Sovjetsko unijo in njenimi zaveznicami. V zadnjih volitvah v parlament, ki so se vrstile 19. marca, je izprevidel, da Finska v bodoče ne bo več dežela za aristokrate, ne za reakcijo in fašizem.

Pojav nove stranke

Volitev so se udeležile vse stare stranke in ena nova pod označbo ljudske demokratične koalicije, katero so ustanovili levičarski socialisti. Njihov vodja je Eero Vuori. Komunisti, ki so bili na Finskem prepovedana stranka, so naravnno, pristopili v to zvezu in podpirali jo je sovjetski tisk. Vsled tega je ta koalicija smatrana med vnapnjimi členskimi, za komunistom naklonjeni, če že ne za komunistično stranko. V resnici pa je ta demokratična zveza za spravo med Finsko in Rusijo, in s tem za zavrnjenje Mannerheimove politike, ki je slonela na prijateljstvu z Nemčijo v naknadnih proti Rusiji.

Bratje in sestre, spomnimo se. Velike noči pred štirimi leti v naši starosti domovini, ko so nemški in laški bombardirali znenada, na potu k proslavi Kristovega vstajenja, pobijali nič za slutenj ljudi v masah. Mesto, da bi se veselili rdečih pirhov, je nedolžna človeška kri tekl v potokih. Mesto blagoslovljenega kolača na beli mizi, se ležala od bomb raztrganča človeška trupa, po jugoslovenskih mestih in vseh.

Za četrto Veliko noč v še ne osvobojenih krajih Slovenije, so naši ljudje v strahu, da ne pridejo požrešni gestapi in jim iztrga iz ust grizljk, ki so si ga za Veliko noč, med letom pristrali. Mi pa, ki smo izbegli strani Golgoti, preko katerih je naš narod v štirih letih moral iti, smo oblečeni in nič nam ne manjka. Zato naši ljudje z zavpanjem prenašajo vse težkoči in pomanjkanje najpotrebnega v nadi, da dober od svojih srčnih bratov in sester iz Amerike izdatno pomoč.

Obe ti dve skupini torej tvorita večino, a soglasje med njima še vedno v veliki večini one-mogoča struja, katere glavni predstavnik je pionirski socialdemokrat Vaino Tanner. V mladosti je bil on Stalinov prijatelj in proti carizmu sta se skupno borila. A sedaj pa sta si osebna nasprotnika.

Mnogi finski socialisti trdijo, da je Vaino Tanner največ kritik, ki se posreduje s Sovjetsko do Rusije več kot pa interesi finskega naroda.

Kongres je glob in slep za konstrukтивne načrte in unije na spletke za delavsko politiko.

nje iskrenih odnosov z Rusijo.

Ako bo vlada v Moskvi teželji hotela pomagati, bo Finska svoje rane, ki sta jih ji prizadejali dve vojni, kmalu prebolela.

Kdo bo preskrbel delavcem delo, ko bo konec vojne?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nugela tedna znova oglasila Ameriška legija, češ, na vsako prazno mesto, na katerem bo delodajalec potreboval delavca, naj mu bo ukazano najeti vojnega veteraha, in še akademika, ki so bili v armadi.

Kongresni pleskajo. Ne pa voditelji unij. Pač pa s tem našvet zelo soglašajo delodajalci, ne zato, ker jim je kaj za veterane, pač pa, ker vedo, da jim bo v boju proti unijam izbranec.

Država veteranom dolguje po goje za preživljvanje

Ameriška legija si sicer išče s potegovanjem za veterane kapitala zase, a lahko pa vsi privzemo, da bo vojni skupine, da jim damo priloznost initi v normalno, v družinsko življenje, in to jim bo omogočeno le, ako jim damo priliko služiti si svoj kruh in za svoje družine na casten način, ne z relifi.

Ako računamo, da je v armadi sedaj okrog 11 milijonov fantov in mož, ki bodo po vojni vsi kandidati za službe, in da je poleg njih sedaj v ameriški industriji, v pisarnah in rudnikih zaposlen okrog 60 milijonov oseb, potem vemo, kaksna bo brezposelnost, ko nastane mir in bo vojne industrije končne.

V zvezni vladi jih je bilo še par "newdealovcev", ki so prapagirali načrt za vladna javna dela — kajti ako vlada lahko zaposli na milijone in milijone delavcev v vojnem času, čemu jih ne bi še toliko laglje v mirni dobi v prid splošne blaginje. Toda v kongresu so tistih par propagatorjev ljudske blaginje tako zmcvarili, in nekatere celo službo odrekli, da bo imel po tej vojni spet le "private enterprise" veljavjo, kakor jo je pod Hooverom. In kapitalisti bodo se v podporo dobivali milijone in milijarde, delavci pa morata nekaj "relifa".

Uniji v skrbih

Unijiški voditelji vedo, kaj čaka delavce po vojni. Ne samo odborniki unij CIO in AFL, pač tudi bratovščine železničarjev, ker mu je bilo sovraščvo do Rusije več kot pa interesi finskega naroda.

Kongres je glob in slep za konstrukтивne načrte in unije na spletke za delavsko politiko.

Naročite si Ameriški družinski koledar 1945. Stane \$1.25.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo poto in najstarejšo jugoslovensko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja Vodi jo Georgē Marchand, WGES, 1360 kilocycles.

Krasni letoviščni prostori

Louise's Cottages

LOUISE HARMOND

lastnica

215 Rex Ave.

SPRING LAKE, MICH.

Na razpolago samo stanovanje, ali pa s hrano vred.

Za pojasnila se obrnite na zgorajnji naslov

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

Why a Divided Economy

There are many people who believe that the postwar economy will be a sort of divided affair — partly government-sponsored and partly private. We wouldn't be surprised if that forecast proved to be well founded. Indeed, we already are embarked along that line.

One example of the extension of government into the national economy is provided by a plan for postwar housing advanced by Senator Wagner of New York. Wagner wants a program of home-building to the extent of \$7 to \$8 billion annually for 10 years following the war. And, since there are many Americans who live in sub-standard homes, nobody should fight with Wagner on that score.

However, we get another angle on the matter when we ask "why?"

The purpose of government entry into home building is not primarily to provide homes for people. The number one motive is to prime the capitalist pump by taking unwanted workers off the private labor market and giving them an income which will make it possible for them to become customers of private industry.

It is also well to note that, even before the war, private capital shied away from home building as a profit-making enterprise. And from this we can conclude that, once again it is demonstrated that the government takes over only in such areas of human activity as profit takers can't or won't enter.

And that gives us at least a glimmering of what a divided economy will be trying to do.

It will be trying to preserve as much as possible the privileges of the profit-taking owning class.

Perhaps it will work out for a while if the government gives a free hand to the corporations who own the nation by saying "exploit as many humans as you can and we'll take care of the rest." But merely to say that such an arrangement would "work" is not to say that it will be socially just or that it should satisfy the American people.

On the contrary, a divided economy should give Socialists a new issue with which to go to the people. The question can then be asked: "Do we want our government to be used to bolster a racket that otherwise would collapse?"

Also: "Why not go all the way with government enterprise and produce all wealth for the general welfare?"

The latter question has been asked by Socialists right along. But it will seem more logical and be better understood when the government becomes an employer merely to do what private capital no longer can do. — Reading Labor Advocate.

Politics in Brazil—Fascist, and Otherwise

It is a story straight out of Brazil's recent pro-democratic somerset, when elections were announced and the tight Vargas press censorship was suddenly lifted. It seems that after General Eduardo Gómez visited the Minister of War to announce his intention to run for the presidency, certain Brazilian generals who had been most intimately associated with the dictatorship decided that the rules of military strategy demanded a change of front. General Gómez Monteiro, chief of the General Staff and Vargas' right arm in the 1937 coup, was the first to embrace democracy. He sent a statement to the newspapers urging a return to normal constitutional government and the establishment of diplomatic relations with Russia. The Office of Censorship, part of the Department of Propaganda, immediately banned publication of the statement. Furious, Monteiro went to the Minister of War. It was the second time within forty-eight hours that the Minister had received a protesting general: first, the known anti-fascist Gómez; then the known fascist Monteiro. Wanting to avoid trouble, the Minister authorized the publication of the statement. News of the incident spread swiftly through the offices of the press. The liberal editors decided to be bold. One of them, just to explore the ground, prepared a strong anti-Vargas editorial and sent it to press without submitting it to censorship. The editors waited for their paper to be closed down. Nothing happened. So an inquiring reporter went to the Office of Censorship to see what was going on. He found the chief of the office in a rage. The Minister of War had gone over his head in the Monteiro case, and he no longer gave a hang what the press did. Twenty-four hours later, ignoring the censorship, the entire pro-Allied and anti-Vargas press launched a campaign for the candidacy of Eduardo Gómez for the presidency of Brazil. Freedom of the press was a fact. Vargas evidently thought it best to accept the fact and put his signature to a solemn decree lifting the censorship.—The Nation.

Nice, Clean Daily Papers

Because they refuse to accept the advertising of an industry that is legal and bona fide, the beverage industry, and we do not mean Coca Cola, Minneapolis, daily newspapers preen themselves on their purity and virtue.

No, they do not accept liquor advertising, but regale their readers with accounts of petting parties where a professor and his enamored in the pursuit of science, we presume, felt clothes a hindrance to education. Now and again these household sweeteners and purifiers recount the sexual activities of dogs.

Sure they are nice, clean daily papers. They print just about all the news that isn't fit to print.—Minneapolis Labor Review.

SOCIALISTS MEET

A conference of European Socialist parties met last February in London under the chairmanship of Hugh Dalton, President of the British Board of Trade. Socialists from France, Belgium, Holland, Italy, Norway, Czechoslovakia, Spain and Portugal, as well as Britain, participated.

The conference charged that Allied promises of relief to liberated countries were not being kept. It demanded a drastic change in relief policy, with civilian needs regarded as equally important as military, so that living standards after liberation will not fall below those under enemy occupation. Not just soup kitchens, but also industrial and transportation equipment and materials were requested, with two percent of total Allied shipping tonnage earmarked to UNRRA to do the job.

JUGOSLAWS. OUTLINE

RAW MATERIAL NEEDS

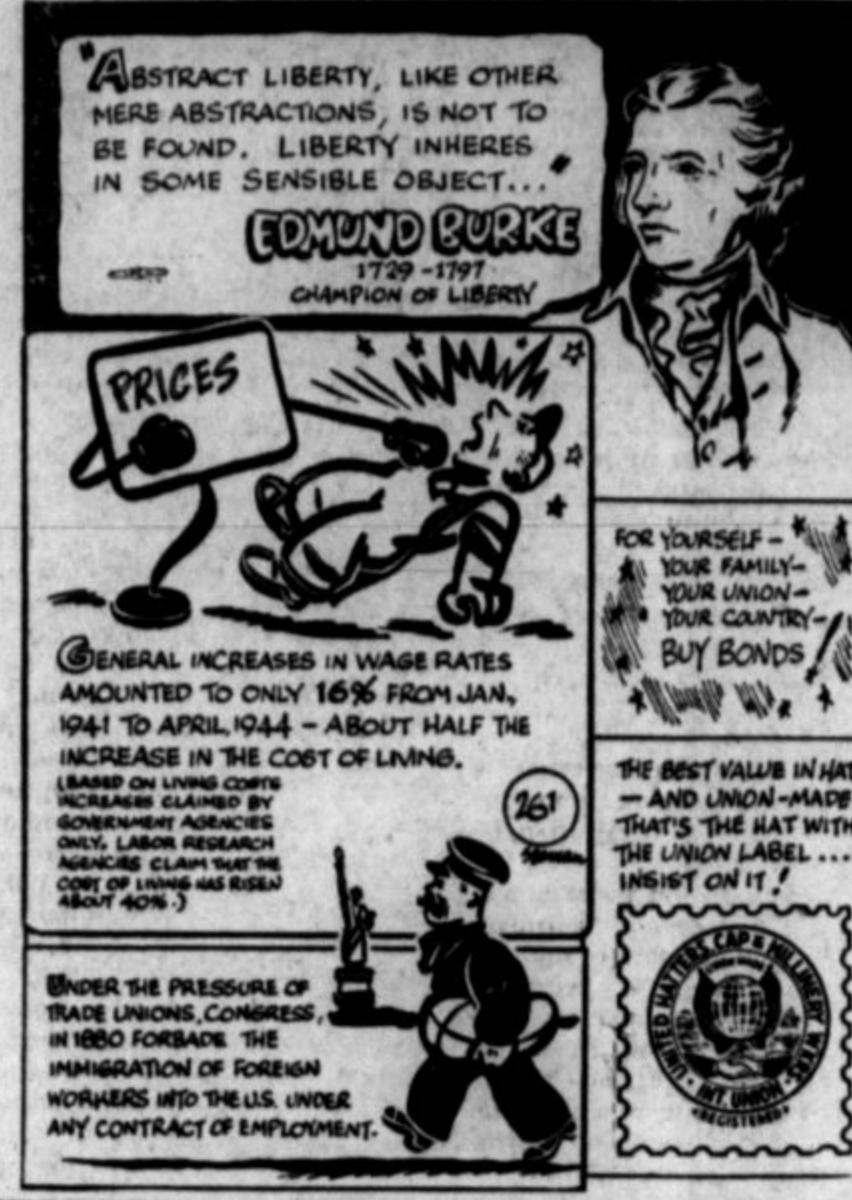
Washington.—Raw material requirements of liberated Yugoslavia for the year's rehabilitation program include 27,000 tons of scrap iron, 1,250 tons of rags, 4,500 tons of newsprint, 1,700 tons of leather, 2,100 tons of rubber, and 4,500 tons of glass the Belgrade radio said in a recent broadcast recorded for the Office of War Information by FCC monitors.

CAPITAL HEALTHIER

The Health Department of Washington, D. C., proudly announces that the Capital's general death rate has dropped 30 per cent during the last 10 years.

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

Why Not Give the People All Sides?

The State Department has launched an elaborate campaign to familiarize the American people with the administration's foreign policies, and more particularly with the proposal to set up a new League of Nations.

Once a week top-notch officials of the department gather around the "mike" and read the script prepared by Archibald MacLeish, now an Assistant Secretary of State, and once head of the Congressional Library.

These chats are very interesting. Mr. MacLeish knows how to make the English language attractive. However, why shouldn't the American people get all sides of the story?

Mr. MacLeish and his colleagues champion the doctrines favored by President Roosevelt. That is entirely proper. But there are outstanding men in public and private life who feel the administration's policy has serious defects. Perhaps they are wrong.

But wouldn't it be a good thing to give them a chance to present their views? Then the American people could listen and make up their minds for themselves.

If something like this is not done, the people are likely to feel that Assistant Secretary MacLeish has started another propaganda bureau and they may tune out when the State Department's program is announced. — Labor.

Why Always Choosing Between Two Evils? Eliminate Both For Your Own Good

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

Don't say you haven't been warned.

We Socialists have told you so. This column has said it time and again until the editor became tired of reading his own words. But here it is again:

Either the American people are going to socialize the economic processes upon which their very existence depends, or they will themselves be socialized in the service of a master class.

Certainly the people to whom this column always is addressed failed to understand. If they had they'd not have continued to choose between two evils, hoping that they had guesed right in the selection of the lesser one.

If they'd have understood—

The unemployed would not have been grateful when, locked out of industry, they were made wards of a government which worked them and gave them meager doles rather than release the flood of abundance which war has shown to be possible.

The stepchildren of a paternalistic administration would have been insulted rather than pacified when they were offered food stamps which means that they might eat what private business could not easily sell.

Workers would have seen the barbed hook in the "freedom to organize" unions which a Labor Board now dominates.

Another highly significant development in French labor is the formation of a farmers' organization, the General Federation of Agriculture, with which is affiliated the Federation of Agricultural Workers, a branch of the CGT. A firm worker-farmer alliance, such as this seems to boken, would function as a powerful pillar of French democracy.

Perhaps the very bigness of the thing that was being done to this generation of Americans made understanding impossible—just as according to one Adolf Hitler, the bigness of a lie blinds people to the truth.

But now the controls are being extended to little things, and one

IN THE WIND

From THE NATION

A reader passes on to us an article from the German propaganda magazine "Signal" for January 1, 1944, which has just reached him. The magazine was found on the body of a dead German soldier. The article is a translation of America, the Land of Promises, by Henry J. Taylor, in the September, 1943, issue of the Reader's Digest. Taylor's article consisted of excerpts from his book "Men in Motion." The Reader's Digest prefaced it with this editorial note: "America's policy of exaggerated internationalism is as dangerous, foolhardy, and destructive as narrow isolationism." Signal prefaced it thus: "In September, 1943, the Reader's Digest published excerpts from the book 'Men in Motion.' The author, Henry J. Taylor, was a correspondent in Africa, Palestine, and Syria for North American newspapers; his thoughts are of interest to us Europeans also. They show that Signal's analysis of American affairs has paralleled that of clear-thinking Americans themselves."

An astrologist advertises in the Carnegie Hall program booklet that she is now specializing her practice in post-war rehabilitation cases and vocational guidance."

The Chicago Sun reports that "Dewey and American of the Century," the official campaign biography published last year at \$2.50, is now on sale in Chicago at 10 cents a copy. The price in New York is 49 cents.

Application blanks for membership in the Gideons International, the organization that puts Bibles in hotel rooms, contain this note: "IMPORTANT: The object of the Gideons is to associate Christian business men (white) for service, and to carry to the world the Gospel of the Lord Jesus Christ." In answer to an inquiry N. F. Dewar, secretary, wrote, "We do not accept into our association any but those of the white race."

Festung Europa: A new weapon in the Norwegian's war of nerves against the Nazis is the "telephone bomb." A stranger phones to a factory, business office, or public building and warns that the place is about to be blown up. There have been so many explosions that such warnings cannot be taken lightly. The disruptive effect is considerable... The extreme youth of the new Nazi recruits in Denmark has given rise to this joke: "They say Hitler has asked for a 48-hour armistice." "Why?" "Oh, they say he has two divisions that are going to be confirmed on Sunday..." Lieutenant General Kurt Ditmar, Nazi military commentator, explained the situation thus in a recent lecture in Bratislava: "We have taken our European task so seriously as to hold on to areas more than once solely out of regard for this or that ally or neutral state in order not to endanger them. Our European conscience was so strong that for the sake of our allies we undertook enterprises which were often beyond our strength."

AND NOW, WHAT?

Should Socialists weep because socialization is on the march? No, for Socialists know that the course of evolution can not be delayed by the wishes of mankind nor yet by concepts of freedom that clash with the manner in which humanity produces and distributes wealth.

Our tears and our regrets are not that a new order is in the making, but that it is dominated and given character by exploiters instead of by workers.

The task for Socialists is not to

save the old, but to show mankind how the new can be endowed with the spirit of freedom and democracy.

Wage freezing, job freezing and rationing would have been recognized as the devices whereby the class and profit society could be maintained—whereby a few could continue to dictate to and exploit the many—by fitting the many into a straightjacket of government control.

The inevitable result of this, he adds, "will be that the small powers must seek security in an alliance or dependence on one or other of the great powers. That, with spheres of influence, balance of power, competitive armaments, and the rest of the old bag of tricks, is a short way to a third World War."

WORLD INSECURITY

Sir William Beveridge, British Liberal, whose plans for full employment have received wide attention, charges that the Yalta formula for voting in the proposed world security organization places the Big Five above the law which is to be established for all other nations.

"The ineffectual result of this, he adds, "will be that the small powers must seek security in an alliance or dependence on one or other of the great powers. That, with spheres of influence, balance of power, competitive armaments, and the rest of the old bag of tricks, is a short way to a third World War."

CHAPULTEPEC CONFERENCE

The Chapultepec Conference has adjourned in a haze of high-sounding speeches. Now the work of translating the resolutions into action is on deck.

Two actions stand out as crucial. The agreement for consultation in the event of a threat to the boundaries of any American state has received wide notice. The U. S. delegates were caught unprepared for any such demand on the part of the Latin Americans.

Behind this move are two facts not mentioned in any of the newspaper reports: America's unilateral stand on Argentina and the arming of the various countries, especially Brazil. U. S. has supplied enough arms and ammunition to Latin America to equip them for wars between themselves for decades.

There was universal dissatisfaction with the one-sided procedure used in the Argentine case. America adopted a stand and then notified the other republics what they were to do. It ignored the existing machinery and none of the other countries dared protest, although there was widespread muttering in the embassies. The resolution then, was as much an attempt to get the U. S. to follow the "rule of inter-American law" as it was an attempt to get an agreement to help guarantee frontiers.

BACK TO ADAM

The economic resolutions presented by the U. S. delegation were typically Adam Smith laissez-faire. They met with vigorous criticism, led by the Mexican delegates, and some changes were made.

The Latin Americans look upon the free trade agreement as just so much hogwash which always rebounds to U. S. benefit. When it doesn't suit America to believe in free trade, the U. S. subsidizes wheat and cotton exports, tax sugar users to maintain a labor-exploiting sugar beet industry, and deny Americans the right to eat the superior, and cheaper, fresh beef from Argentina.

The parts of the economic resolutions on freedom of labor organization may help in some of the countries where only state-run unions are allowed.

TEXAS GENTLEMAN

There was a general resolution against discrimination on the basis of religion or race. U. S. Protestant groups wanted it, to help them combat the vigorous campaign being waged against them by the Catholic Church, the Falange and other Axis sympathizers.

Mexicans wanted it as a weapon against their treatment in this country. Haiti, the Negro republic, presented a ringing resolution denouncing racism as anti-Christian. Congressman Luther Johnson (Democrat, Texas) raised strenuous objections and that phrase was deleted. Who's Who lists the gentleman from Texas as a Presbyterian.

—The Call.

An Encouraging "News" From Rome

The discovery that a "Trade-union Pope" sits in the Vatican is very encouraging. When that Pope turns out to be Pacelli, it is more than encouraging; it is positively thrilling. At least it must have seemed so to the Italian Communists, who announced their discovery on the occasion of Pope Pius' address before the Christian Workers Association. "Unita," the Communist publication, was profoundly moved by the liberal sentiments expressed by His Holiness and has probably greeted his talk on Sunday, March 18, attacking profiteers and religious intolerance, with even greater joy. For once Pacelli has decided to embrace the cause of the Common Man—now that his former Fascist friends are on the way out—none will surpass him in ardor. Undoubtedly, each of his Sunday pronouncements will be more radical than the last. But if "Unita" so easily forgets the record of the present Pope, "Izvestia" remembers better. On the same day that Rome welcomed Pius XII into the democratic fold, the Soviet paper mentioned him, together with other members of the former worldwide Cliveden set, as an appeaser who would bear constant watching. We are inclined to agree with Izvestia rather than with Unita. And we wager that before many months have passed the very people who are now singing psalms in praise of the "Trade-Union Pope" will again identify him for what he is—one of the high chiefs of international reaction. —The Nation.

Old Rome and the Old Deal

In Old Rome the financiers of those days used to put on a free circus for the people, but while the folks were at the circus the industry of looting their homes prospered. Wonder if the author of "Rise and Fall of The Roman Empire," were among those present, would recognize any similarity between that free circus of Old Rome and the present free Radio programs of the Minnesota Resources Commission which proposes the legislature pass a sales tax.

Which said sales tax recalls the saying of the vitriolic Voltaire, "The State is a device for transferring money from one set of pockets to another." —Minneapolis Labor Review.

Cooperative Hospital is Great Success

"Science has taught us to kill people wholesale, but to save lives only retail," some one once observed.

It would not be so bad if common people could at least obtain the "retail" medical care. But 250,000 babies are born annually with no physician in attendance. Probably half of the 60,000 lives lost annually to tuberculosis could be saved if proper medical attention were given soon enough. Studies show that only about one-fourth of the dentistry needed in America is actually obtained.

Labor unions and thousands of other patriotic and progressive Americans, in and out of public life, were similarly slandered and smeared in the Dies Committee's long campaign against the New Deal administration, against labor and against progressive Americanism generally.

A second tragic fact is that about 98 per cent of doctors' efforts are devoted to curing people after they fall ill, and only 2 per cent devoted to keeping them well in the first place.

Finally, doctors' bread is buttered on the side of people's misery. Under the existing system of medical care, if everyone were healthy, doctors would starve. What can be done to right these defects in our system of medical care?

The farmers around Elk City, Oklahoma, believe they have the answer. Inspired by Dr. Michael Shadid (whose awareness of medical inadequacy caused him to renounce a \$15,000 annual practice), 2,400 Oklahoma farmers invested \$50 each to establish a consumer

cooperative hospital and clinic, one of the best-equipped small-town set-ups in the U. S.

A staff of full-time doctors and specialists was engaged, whose salaries range from \$4,200 to \$8,400, plus a 15 per cent bonus, and who enjoy one month's annual vacation with pay.

Relieved of financial worry and bill collecting, the prime